

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ

■ Βιογραφικά Σημειώματα των Ποιητών που Ανθολογούνται

- **Καβάφης Κ.Π.** (1863-1933). Γεννήθηκε και πέθανε στην Αλεξάνδρεια. Κορυφαίος Έλληνας ποιητής με παγκόσμια αναγνώριση. Επηρέασε καταλυτικά τους νεότερους ποιητές. (Βλ. βιογραφικά του ποιητή ΚΝΑ, Γ' Λυκείου, σ. 25. Από τα 256 σωζόμενα ποιήματά του, τα 100 έχουν κατά τρόπο άμεσο ή έμμεσο ως θέμα τους την ίδια την ποίηση. (βλ. Γ.Π. Σαββίδης, «Ποιήματα Ποιητικής του Καβάφη», *Μικρά Καβαφικά*, τόμ. Α', σ. 282-311).
- **Καρυωτάκης Κώστας** (Τρίπολη 1896-Πρέβεζα 1928). Ο σημαντικότερος ποιητής της γενιάς των νεοσυμβολιστών του μεσοπολέμου. Επηρέασε σημαντικά τη νεότερη ποίηση. (Βλ. βιογραφικά του ποιητή ΚΝΑ, Γ' Λυκείου, σ. 37). Από τα 166 ποιήματα του Καρυωτάκη, τα 74 είναι ποιήματα «ποιητικής» (βλ. Άντεια Φραντζή, «Η ποίηση της ποίησης», *Αντί* (αφιέρωμα στον Καρυωτάκη) τεύχ. 623, 13-12-1996, σ. 62-64).
- **Πολυδούρη Μαρία** (Καλαμάτα 1902-Αθήνα 1930). Λυρική ποιήτρια της γενιάς των νεοσυμβολιστών του μεσοπολέμου. Η ποίησή της διακρίνεται από μελαγχολική διάθεση. Συγκεντρωτική έκδοση: *Μαρία Πολυδούρη Άπαντα*, εισαγ.-επιμ.-σχολ. Τάκης Μενδράκος, Αστέρι 1982.
- **Σκαρίμπας Γιάννης** (1893-1984). Γεννήθηκε στην Αγία Ευθυμία Παρνασσίδος, αλλά έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στη Χαλκίδα, όπου και πέθανε. Ποιητής, πεζογράφος και θεατρικός συγγραφέας. Από τους τελευταίους εκπροσώπους του νεοσυμβολισμού (βλ. βιογραφικά του ποιητή ΚΝΑ, Α' Λυκείου, σ. 358).
- **Αναγνωστάκης Μανόλης** (γεν. 1925). Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Από τους πλέον αντιπροσωπευτικούς εκπροσώπους της πολιτικής ποίησης της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς. Συγκεντρωτική έκδοση των ποιημάτων του: *Μανόλης Αναγνωστάκης, Τα ποιήματα*, (1941-1971), Στιγμή 1985. (βλ. βιογραφικά του ποιητή ΚΝΑ, Β' Λυκείου, σ. 298). Για την πολιτική ποίηση του Αναγνωστάκη, βλ. Δημήτρης Μαρωνίτης, *Ποιητική και πολιτική ηθική*, Κέδρος 1976.
- **Σαχτούρης Μίλτος** (γεν. 1919). Γεννήθηκε στην Αθήνα, όπου ζει. Από τους πιο αντιπροσωπευτικούς ποιητές της μεταπολεμικής ποίησης (βλ. βιογραφικά του ποιητή ΚΝΑ, Β' Λυκείου, σ. 288). Συγκεντρωτική έκδοση: *Μίλτος Σαχτούρης Ποιήματα* (1945-1971), Κέδρος, 1977. «Κάθε ποίημά του είναι ένα μοντάζ από εικόνες» (βλ. Γιάννης Δάλλας, *Ο ποιητής Μίλτος Σαχτούρης*, Κέδρος, 1997, σ. 61).
- **Εγγονόπουλος Νίκος** (1910-1985). Γεννήθηκε και πέθανε στην Αθήνα. Ποι-

ητής και ζωγράφος. Από τους πιο σημαντικούς εκπροσώπους του ελληνικού υπερρεαλισμού. (Βλ. βιογραφικά του ποιητή ΚΝΑ, Α' Λυκείου, σ. 244). Τελευταίο του έργο: *Στην κοιλάδα με τους ροδώνες*, 1978.

- Ελύτης Οδυσσέας (Ηράκλειο 1911-Αθήνα 1996), Κορυφαίος Έλληνας υπερρεαλιστής ποιητής. Τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ το 1979. (Βλ. βιογραφικά του ποιητή ΚΝΑ, Α' Λυκείου, σ. 234). Η τελευταία ποιητική συλλογή που κυκλοφόρησε όσο ζούσε (*Δυτικά της λύπης*, Ίκαρος, 1995), τελειώνει με τους στίχους: *Ποίηση μόνο είναι / κείνο που απομένει. Ποίηση. Δίκαιη και ουσιαστική κι ευθεία.. / Όπως μπορεί και να την φανταστήκαν οι πρωτόπλαστοι. / Δίκαιη στα στυφά του κήπου και στο ρολόι αλάθητη.*

- Παυλόπουλος Γιώργης (γεν. 1924). Γεννήθηκε στον Πύργο της Ηλείας όπου και ζει. Ανήκει στην πρώτη μεταπολεμική ποιητική γενιά. Έχει δημοσιεύσει τις συλλογές: *Το Κατώγι*, Ερμής 1971, *Το Σακί*, Κέδρος 1980, *Τα Αντικλείδια*, Στιγμή 1988, *Τριάντα Τρία Χάι-κου*, Λίγος άμμος, Νεφέλη 1997. «Τα αντικλείδια του Παυλόπουλου πρέπει πρώτα να ακουστούν μόνα τους: ως δοκιμές για να οριστεί το άπιαστο είδωλο της ποίησης και το φάντασμα του ενός ποιήματος». (Βλ. Δημήτρης Μαρωνίτης, «Τα αντικλείδια της ποίησης», *Διαλέξεις*, Στιγμή 1992, σ. 135-151).

■ Οι Ορισμοί της Ποίησης

α) Στην καθημερινή χρήση

Έχοντας ακούσει πάρα πολλές φορές τη φράση «αυτό δεν είναι ποίηση» να προφέρεται για τα πιο διαφορετικά έργα, κι όχι μονάχα τα λεγόμενα «σύγχρονα» ή «μοντέρνα», σκέφτηκα πως θα ήταν χρήσιμο να ερευνήσει κανείς και να κατατάξει, αν γίνεται, τις απόψεις που κυκλοφορούν στο ευρύτερο κοινό. Ρωτώντας, λοιπόν, «τι είναι ποίηση» πήρα ένα πλήθος απαντήσεις με προθυμία, γιατί δεν υπάρχει σχεδόν άνθρωπος που να μην είναι βέβαιος ότι ξέρει στα σίγουρα τι είναι ποίηση –και τούτο αντικρούει, βέβαια, τον ισχυρισμό ότι δήθεν «δεν ενδιαφέρεται κανείς»– απαντήσεις παράξενες, που, μερικές απ' αυτές, μ' ευσυνειδησία καταγράφω:

«Η πραγματική ποίηση έχει αλήθεια», «έχει πάθος», «έχει υψηλά νοήματα», «έχει προσιτά» ή «σημαντικά νοήματα». «Η πραγματική ποίηση έχει συγκίνηση», «μουσικότητα», «δυνατά συναισθήματα», «αυθορητισμό» ή «εκφράζει» –δηλαδή έχει και την ιδιότητα να εκφράζει– όλα τα παραπάνω και πολλά ακόμη, παρόμοια, που για συντομία παραλείπονται...

... Ποιος άραγε είναι ο βυθός του ποιητικού «βάθους»; πρόκειται μήπως για το βάθος της σύγχρονης ψυχολογίας; ή για βάθος φιλοσοφικό; ή για τον πάτο της θάλασσας; Και με ποιον αλάνθαστο τρόπο θ' ανιχνεύσω και θα μετρήσω μέσα στα κείμενα

την «συγκίνηση»; Και ποιο θα πρέπει να είναι το «σύνολο αναφοράς»... της αλήθειας που ζητώ; Ο κόσμος από την σκοπιά των επιστημών; Αποκλείεται. Δεν ζητάω από το ποίημα μαθηματικές, ηλεκτρονικές, νομικές, οικονομικές βεβαιότητες. (Άλλο θέμα αν ο ιστορικός ή ο κοινωνιολόγος μπορούν να συλλέξουν από το ίδιο κείμενο ορισμένες πληροφορίες). Ο κόσμος ως ορίζοντας της απλής εμπειρίας; Αποκλείεται. Δεν διαβά-ζω ένα ποίημα για να πληροφορηθώ ότι τα φύλλα είναι πράσινα, τα μήλα κόκκινα, ο ήλιος καίει το καλοκαίρι ή το φαγητό καίγεται στην κατσαρόλα.

Μένει ο κόσμος ως «άλλη διάσταση», με όποιο όνομα κι αν δίνεται τα πράγματα της καρδιάς, τα πράγματα της συνείδησης, τα πράγματα ως «ιστορικότητα», τα πράγματα ως «υπαρξιακός ορίζοντας», τα πράγματα ως «νοούμενα», ο κόσμος ως παρουσία ή απουσία του όντος, και γι' αυτή τη διάσταση, όπως κι αν την ονομάσου-με, δεν υπάρχει υποδεκάμετρο, γενικά κι απόλυτα παραδεκτό...

Πλήθος οι «απόψεις» για την ποίηση, μονόπλευρες, συχνά ως την μισαλλοδοξία. Και, αλίμονο, αυτός που αρχίζει να μιλάει με τη φράση «ποίηση είναι...», ή, «ποίηση δεν είναι...» ετούτο ή εκείνο το αόριστο, ξεχνάει πως αναφέρεται σ' ένα χώρο ιδιωτικό, κατοικημένο από κάποια πλάσματα της ποίησης, κάποια κείμενα που έφερε να στεγά-σει μια διάθεση ή μια ανάγκη της ψυχής, αλλά κι οι τύχες της στιγμής και, ακόμα, οι συνήθειες ενός περιβάλλοντος.

Τα ποιήματα που κάποιος αγαπάει του ανήκουν κατά κάποιο τρόπο, είναι κομμάτι της προσωπικότητάς του. Όμως, όσο ψυχολογικό ενδιαφέρον έχουν οι αποφάνσεις για την ποίηση, όπως κάθε τι που δίνει μια πληροφορία για τον κλειστό κύκλο μιας άλλης προσωπικότητας, άλλο τόσο μπερδεύουν τα πράγματα, δυσκολεύουν τη συζήτηση και στο τέλος πέφτουν στο νερό σαν τις πέτρες που δεν βεβαιώνουν παρά το παιχνίδι του παιδιού που τις πέταξε.

6) Στην «κριτική»

Ένα παρόμοιο παιχνίδι, με τις άδειες λέξεις και την πομπώδη προφορά μεταφεριμέ-νες από την ιδιωτική συζήτηση στις στήλες του τύπου και στις σελίδες των βιβλίων, είναι, κατά κανόνα, —οι ελάχιστες εξαιρέσεις επιβεβαιώνουν— και η γύρω από την ποί-ηση ανεμολογία ή «παραφιλολογία». Με τη διαφορά ότι ο «κριτικός» δεν ξεχνάει αλλά συνειδητά παραβλέπει —εκτός αν δεν έχει ποτέ σκεφτεί τι του συμβαίνει— το γεγονός, ότι κι οι δικές του αποφάνσεις προσδιορίζονται από ορισμένα κείμενα που διάλεξε, ή έμαθε, ή έτυχε να πιστεύει, πως είναι η ποίηση· ότι αυτά φέρνει στο νου του όταν προσπαθεί να προβάλει, να εξηγήσει, να αποδείξει: «τι είναι η ποίηση».

... Όταν, στο ίδιο έργο, ο ένας κριτικός βρίσκει κάτι κι ο άλλος τίποτε, έχει οπωσ-δήποτε δίκιο αυτός που βρίσκει, γιατί ο αρνητικός προσδιορισμός είναι πάντα πιο αδύνα-

τος και μάλιστα όταν δεν εξαντλεί τις αρνητικές περιπτώσεις: π.χ., όταν λέμε ότι το κείμενο που μας δίνεται δεν είναι ποίημα γλυστράμε στην εύκολη αοριстіα: το μη-ποίημα είναι ένας ολόκληρος κόσμος. Θα πρέπει να διακρίνουμε ανάμεσα στον κριτικό που βρίσκει και παραθέτει ορισμένα πραγματικά στοιχεία και στον άλλο που αναμασάει βάθι, ύψη, συγκινήσεις κλπ. Αντίστροφα, θα πρέπει να διακρίνουμε ανάμεσα στον «κριτικό» που δεν βρίσκει βάθι, ύψη, συγκινήσεις κλπ. και σ' εκείνον που βρίσκει πραγματικά στοιχεία και δείχνει για ποιες συγκεκριμένες αιτίες το κείμενο που κρίνει είναι π.χ. μια απομίμηση ενός γνωστού προτύπου. Το «δεν βρίσκω» του «κριτικού» δεν σημαίνει τίποτε. Μεταφερόμενο σε άλλους όρους είναι τόσο χρήσιμο όσο π.χ. μια δημοσιογραφική ανταπόκριση που θα μας πληροφορούσε ότι κάποιος δεν βρήκε ούτε ένα πιγκουίνο στον Ισημερινό, ούτε μια λεοπάρδαλη —ή ακόμα και τίποτε πράσινα άλογα— στον Βόρειο Πόλο. Μα ο ανταποκριτής μας μπορεί να ψάχνει το σωστό ζώο στον σωστό τόπο και χάρι σε μια σειρά κακών συμπτώσεων, να μην καταφέρει να δει ούτε μια λεοπάρδαλη στο ταξίδι. Μια ανταπόκριση που θα επαναλάμβανε με δεκαπέντε τρόπους «δεν είδα τη λεοπάρδαλη», θα 'ταν δημοσιογραφία απαράδεκτη. Δεν πληροφορούμαστε τίποτε όταν κάποιος αρχίζει και τελειώνει λέγοντας «δεν βρήκα αυτό που περίμενα να βρω, αυτό που εγώ νομίζω ότι είναι η ποίηση, ο Βόρειος Πόλος ή η Αφρική».

... Στο τέλος τι άλλο κάνει ο «κριτικός» παρά να διαβάσει για λογαριασμό των άλλων για να πληροφορεί, για να βάζει μια τάξη στο πλήθος των εκδόσεων, έτσι που να μπορεί να διαλέγει ένα βιβλίο ο ενδεχόμενος αναγνώστης; Εκείνο που ενδιαφέρει τον ενδεχόμενο αναγνώστη δεν είναι οι «περί Ποίησης» συνταγές του «κριτικού» αλλά μερικές ακριβείς πληροφορίες για τα έργα που κυκλοφορούν.

Σε κάθε περίπτωση, δεν υπάρχουν συνταγές για τη ποίηση. Το μυστικό που κρύβεται μέσα στο ποίημα, ίσως μέσα στον ποιητή, ισχύει για μια μονάχα περίπτωση και δεν έχει καμιά σχέση με τις αόριστες γενικεύσεις είτε του ανειδίκευτου αναγνώστη, είτε του «κριτικού», είτε του θεωρητικού της ποίησης.

Γιατί;

γ) Οι καθαυτοί ορισμοί

«Ποίηση», κατά τον Ντιλτάι, «είναι το βίωμα που υψώνεται ως τη σημαντικότητά του αποκαλύπτοντας μια χαρακτηριστική άποψη της ζωής». «Είναι η γλώσσα όχι της αλήθειας αλλά της δημιουργίας», κατά τον Βαλερύ. «Η αφηρημένη σύλληψη μιας ιδιωτικής εμπειρίας που στην οριακή της ένταση γίνεται παγκόσμια», κατά τον Έλιοτ «Η υπέρτατη μορφή της συγκινησιακής χρήσης της γλώσσας», κατά τον Ρίτσαρντς. Και, κατά το λεξικό της Οξφόρδης, «Υψηλή έκφραση υψηλής σκέψης ή συναισθήματα σε έμμετρη μορφή».

Μένουμε έκθαμβοι για μια στιγμή. Όλα αυτά είναι πολύ ωραία και, με κάποιο τρόπο, σωστά. Ωστόσο, προσέχοντας καλύτερα, θα διαπιστώσουμε ότι καθένας από τους ορισμούς αυτούς περιέχει και μια δόση αυθαιρεσίας: εισάγει έναν όρο που δεν προσδιορίζεται συλλογιστικά: έναν απαραίτητο, καθώς φαίνεται, άγνωστο. Ας αναλύσουμε:

«Ποίηση είναι το βίωμα που υψώνεται ως τη σημαντικότητά του αποκαλύπτοντας μια χαρακτηριστική άποψη της ζωής».

«Βίωμα», γνωρίζουμε λίγο-πολύ τι σημαίνει. Ακόμη, μπορούμε να εννοήσουμε το «αποκαλύπτοντας μια χαρακτηριστική άποψη της ζωής». Πώς συνδυάζονται τα δύο; Εδώ μπαίνει στη μέση η αυθαιρεσία και μας λέει ότι δεν πρόκειται για ένα οποιοδήποτε βίωμα, αλλά μόνο για εκείνο «που υψώνεται ως τη σημαντικότητά του αποκαλύπτοντας...». Πώς ακριβώς, με ποιο τρόπο γίνεται αυτή η ανύψωση, αυτή η μετατροπή; Χάρη σε ποιαν αλχημεία; Δεν το μαθαίνουμε. Ο άγνωστος, με τη μορφή εκθέτη «ν», έχει κάνει την εμφάνισή του. Το ίδιο και με τους υπόλοιπους ορισμούς. Ο καθένας φέρει τον δικό του άγνωστο που καλείται να προσδιορίσει είτε το «βίωμα» είτε την «αφηρημένη σύλληψη», είτε την «χρήση της γλώσσας», είτε την «έκφραση».

Ο άγνωστος «ν» αντιστοιχεί σε μιαν αλήθεια που μοιράζονται σιωπηρά όλοι οι ορισμοί: Απ' όπου κι αν ξεκινήσουμε για να δώσουμε έναν ορισμό της ποίησης, όπου κι αν ρίξουμε το βάρος, θα καταλήξουμε στο ίδιο αποτέλεσμα, στην εισαγωγή ενός συντελεστή ρευστού, απροσδιόριστου και, κατά συνέπεια, στην παραδοχή μιας ποιητικής αλχημείας: στο «κάτι» που ξεφεύγει, γλυστράει μέσα απ' τα χέρια μας, είναι συνεχώς πιο πέρα, έτσι που να μη μπορεί καμιά διανοητική ευστροφία να το περικλείσει.

Παρ' όλα αυτά, το ερώτημα «τι είναι ποίηση» δεν έπαψε ποτέ να απασχολεί και, συχνά, να βασανίζει την ανθρώπινη σκέψη. Κάθε τόσο δίνεται μια απάντηση που θεωρείται οριστική, ώσπου μια επόμενη απάντηση να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει. Το φαινόμενο της διαδοχής των ποιητικών θεωριών το έχουν επισημάνει και ο Βαλερύ και ο Μάνλεϋ Χόπκινς και, στον ελληνικό χώρο, ο Σεφέρης. Οι ποιητικές θεωρίες συστηματοποιούν τους κανόνες που θέτουν κάθε φορά τα ποιητικά έργα. Καθώς τα περιθώρια για καινούργια έργα είναι ανεξάντλητα, θα υπάρχουν πάντα περιθώρια για νέες θεωρίες. Η ποίηση «γίνεται» αδιάκοπα. Ο οριστικός ορισμός θα μπορούσε να διατυπωθεί όταν θα 'χε γραφτεί και το τελευταίο ποίημα. Ας σημειωθεί, ότι υπάρχει κάποια διαφορά ανάμεσα στη γενίκευση του Έλιοτ και του Βαλερύ από τη μια μεριά, του Ντιλτάι, του Ρίτσαρντς και του λεξικού, από την άλλη. Οι πρώτοι, δημιουργοί και οι δυο, ξεκινούν από τους κανόνες της δικής τους ποίησης. Οι άλλοι ξεκινούν από μιαν ειδική θέα του κόσμου και προσπαθούν να περικλείσουν μέσα σ' αυτήν και την ποίηση. Όλοι, ωστόσο, «υψώνουν» —για να μεταχειριστούμε κι εμείς την λέξη— στον εκθέτη της συγκροτημένης σκέψης τις κουβέντες των ανειδίκευτων συνομιλητών μας, που ο ένας βρήκε την «μουσικότητα» στο σονέτο και μένει αμετακίνητος πιστός του

Μαβίλη, ο άλλος βρήκε την «συγκίνηση» στο Σολωμό και δεν θέλει να πάει πιο πέρα, και, ο τρίτος, ψάχνει παντού, πρώτ' απ' όλα για σημαντικά «νοήματα».

Οι γενικεύσεις εξαρτούν την ποίηση είτε από κάτι που στέκει έξω, μια αυθαίρετη προστακτική, είτε από κάτι «εντός και εν μέρει», π.χ. «το ποίημα πρέπει να έχει μέτρο»· αλλά κάθε έμμετρος λόγος δεν είναι ποίημα. Ή, «το ποίημα πρέπει να περιέχει ιδέες»· στους αντίποδες ο Μαλλαρμέ: «το ποίημα φτιάχνεται όχι με ιδέες αλλά με λέξεις». Όταν η ιδέα είναι του Σολωμού και η λέξη του Βαλερύ, σταματούμε και σωπαίνουμε. Μα και η πιο σημαντική ιδέα, μόνη της, δεν φτάνει για να φτιάξει ένα στίχο· ούτε καν το «Cogito ergo sum». Και με τις λέξεις, πολλά φτιάχνονται, ακόμα κι ένα λεξικό, ακόμα και οι παραποιήσεις των μιμητών του Μαλλαρμέ.

Πώς όμως θ' ασφαλιστεί η μελέτη της ποίησης από την αυθαιρεσία; Να φανταστούμε μια γενίκευση βασισμένη στις σύγχρονες τεχνικές μεθόδους; Π.χ., μια υπολογιστική μηχανή, τροφοδοτούμενη με τα έργα των μεγάλων ποιητών θα ήταν ίσως δυνατό να αποδώσει μερικούς σταθερούς όρους που θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται για την σύγκριση, ενώ συγχρόνως θα ήσαν, όλοι μαζί, ο τελικός ορισμός της ποίησης; Πάλι δεν παρακάμπτεται η αρχική δυσκολία. Το πρόβλημα θα μετατοπιζόταν στο ποιός, με τι, και ζητώντας τι, τροφοδοτεί τον υπολογιστή. Κι αν ακόμα κατορθώναμε να περικλείσουμε κάποια από τα μονιμότερα χαρακτηριστικά των διαφόρων περιπτώσεων ποίησης, πάλι δεν θα μπορούσαμε να προβλέψουμε π.χ. μιαν Ιλιάδα του μέλλοντος· και πώς θ' αποκλείσουμε ότι θα γραφτούν στο μέλλον σημαντικά έργα που θα 'ναι το αποτέλεσμα δυνατοτήτων που μας διαφεύγουν ολότελα σήμερα;

Είναι σημάδι της ζαλισμένης από την τεχνική πρόοδο εποχής μας, τ' ότι άνθρωποι σοβαροί προσπαθούν να βγάλουν σοβαρά συμπεράσματα από το ενδεχόμενο ότι μια μηχανή, που θα εργαζόταν απεριόριστα όλες τις λέξεις που χρησιμοποίησε ο Σαίξπηρ, θα έφτανε κάποτε να γράψει την Τρικυμία. Ξεχνάνε, πρώτα, πώς η μηχανή τροφοδοτήθηκε με τις λέξεις του Σαίξπηρ και, ακόμα, πως υπάρχει ήδη, πριν από το αποτέλεσμα, το πρότυπο που περιμένουμε ν' αναγνωρίσουμε, η Τρικυμία. Όμως, ακόμα κι αν εδίναμε ολόκληρο το αγγλικό λεξικό για να κατασκευαστεί ένα ποίημα είκοσι μονάχα στίχων, πάλι θα ήμασταν αναγκασμένοι να συγκρίνουμε το αποτέλεσμα προς τους σταθερούς όρους που αναφέρθηκαν πιο πάνω, για ν' αποφασίσουμε κατά πόσο παρουσιάζει τα διάφορα μόνιμα χαρακτηριστικά· και τότε, ο οποιοσδήποτε τραγέλαφος που θα συνδύαζε, π.χ., τον τρόπο του Κητς μ' εκείνον του Έλιοτ θα ονομαζόταν ποίημα, ενώ θα ήταν αδύνατο ν' ανιχνευθεί η αξία ενός πραγματικά νέου και πρωτότυπου έργου...

(Λύντια Στεφάνου, Το πρόβλημα της μεθόδου στη μελέτη της ποίησης, Κάλδος, 1972, σ. 13-22)

■ Ποιήματα για την Ποίηση στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας:

1. Κωνσταντίνος Καβάφης, *Το πρώτο σκαλί* (Γ' Γυμνασίου).
2. Κάρολος Μπωντλαίρ, *Άλμπατρος*, (μετ. Αλέξανδρου Μπάρα, Γ' Γυμνασίου και Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία, Β' Λυκείου, όπου και η μετάφραση του Νίκου Φωκά).
3. Αντρέας Εμπειρίκος, *Ο πλόκαμος της Αλταμίρας* (απόσπασμα, Α' Λυκείου).
4. Νίκος Εγγονόπουλος, *Νέα περί του θανάτου του ποιητού Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα...* (Α' Λυκείου).
5. Γιώργος Σαραντάρης, *Δεν είμαστε ποιητές σημαίνει...* (Α' Λυκείου).
6. Κωνσταντίνος Καβάφης, *Νέοι της Σιδώνας, 400 μ.Χ.* (Β' Λυκείου).
7. Τάκης Σινόπουλος, *Ο καιόμενος* (Β' Λυκείου).
8. Κώστας Καρυωτάκης, *Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων* (Β' Λυκείου).
9. Τίτος Πατρίκιος, *Οφειλή* (Β' Λυκείου).
10. Μίλτος Σαχτούρης, *Ο στρατιώτης ποιητής* (Γ' Λυκείου).
11. Κώστας Καρυωτάκης, *[Είμαστε κάτι...]* (Γ' Λυκείου).

Τα ποιήματα που ανθολογούνται στη συνέχεια, φωτίζουν και άλλες πλευρές του θέματος «Ποιήματα για την ποίηση» που δεν καλύπτονται από την κυρίως ενότητα. Επίσης δίνουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσει κανείς μέσα από ενδεικτική ανθολόγηση το πώς αντιμετωπίζει το θέμα η πιο πρόσφατη ποιητική παραγωγή.

Το χρέος των ποιητών

Πολλά ποιήματα είναι ποτάμια.
Άλλα είναι χαμολούλουδα σε βραδινό κάμπο.
Άλλα είναι σαν πέτρες που δε χτίζουν τίποτα.

Πολλοί στίχοι είναι σα στρατιώτες έτοιμοι για τη μάχη.
Άλλοι σα λιποτάχτες κρυμμένοι πίσω απ' τ' ανθισμένα δέντρα.
Άλλοι σαν άγνωστοι στρατιώτες που δεν έχουν πρόσωπο.

Πολλά ποιήματα φωνάζουν δυνατά χωρίς ν' ακούγονται.
Άλλα σωπαίνουν με σταυρωμένα χέρια
άλλα σταυρώνονται και μιλούν σταυρωμένα.

Πολλοί στίχοι είναι σαν εργαλεία,
εργαλεία σκουριασμένα, ριγμένα στο χώμα
κι άλλα καινούργια που δουλεύουν το χώμα.

Πολλά ποιήματα είναι σαν όπλα
όπλα πεταμένα στο χώμα
κι όπλα στραμμένα στην καρδιά του εχθρού.

Πολλοί στίχοι στέκονται πίσω απ' τη σιωπή
σαν τα χλωμά παιδιά πίσω απ' τα τζάμια ενός ορφανοτροφείου –
κοιτάζουν μακριά μες στη βροχή – δεν ξέρουν τι να κάνουν, πού να πάνε.

Πολλά ποιήματα είναι σα δέντρα
άλλα σαν κυπαρίσσια σ' ένα λιόγερμα θλίψης
άλλα σα δέντρα οπωροφόρα σ' ένα κολχόζ.

Πολλοί στίχοι είναι σαν πόρτες –
πόρτες κλειστές σ' ερημωμένα σπίτια
και πόρτες ανοιχτές σε ήμερες συγυρισμένες ψυχές.

Είναι και μαύρες πόρτες καμένες σε μία πυρκαϊά.
κι άλλες ταναγμένες από μιαν έκρηξη

κι άλλες που μεταφέρουν ένα σκοτωμένο σύντροφο.

Υπάρχουν ποιήματα που καλπάζουν μες στο χρόνο
σαν το κόκκινο ιππικό του Σμύρνενσκη
ποιήματα καθαλάρηδες που αφήνουν τα γκέμια και πιάνουν την αξίνα.

Πολλά ποιήματα γονατίζουν στη μέση του δρόμου,
πολλά ποιήματα άνεργα μ' αδούλευτα χέρια,
πολλά ποιήματα εργάτες που ξεπερνούν χίλιες φορές τη νόρμα τους.

Υπάρχουν στίχοι σα δαντέλες στο λαιμό των κοριτσιών
ή σα δακτυλιδόπετρες με μικρές μυστικές παραστάσεις
κι άλλοι που πλαταγίζουν ψηλά σα ρωμαλέες σημαίες.

Πολλά ποιήματα μένουν αργά τη νύχτα στην ερημιά·
βρέχουν κάθε τόσο τα τέσσερα δάκτυλα των στίχων τους σ' ένα ρυάκι,
όστερα χάνονται ονειροπαρμένα μες στο δάσος και πια δεν επιστρέφουν.

Πολλοί στίχοι είναι σαν αργυρές κλωστές
δεμένες στα καμπανάκια των άστρων —
αν τους τραβήξεις, μια ασημένια κωδωνοκρουσία δονεί τον ορίζοντα.

Πολλά ποιήματα βουλιάζουν μες στην ίδια τους τη λάμψη,
περήφανα ποιήματα· δεν καταδέχονται τίποτα να πουν.
Ξέρω πολλά ποιήματα που πνίγηκαν στο χρυσό πηγάδι της σελήνης.

Ένα σωστό ποίημα ποτέ δεν καθυστερεί σε μια γωνιά του ρεμβασμού.
Είναι πάντα στην ώρα του σαν τον συνειδητό, πρόθυμο εργάτη
είναι ένας έτοιμος στρατιώτης που λέει παρών στο πρώτο κάλεσμα της εποχής του.

Κάποτε οι ποιητές μοιάζουν με πουλιά στο δάσος του χρόνου,
οι άλμπατρος του Μπωντλαίρ, τα κοράκια του Πόε,
κάποτε σα σπουργίτια μες στο χιόνι ή σαν αητοί ψηλά σ' απόκρημνα ιδανικά.

Υπάρχουν και ποιήματα όμορφα σαν τα πουλιά Γκλουχάρ —
το Μάη και τον Απρίλη πνίγονται μες στο ίδιο τους ερωτικό τραγούδι
πνίγονται μες στη μελωδία τους και κουφαίνονται.

Το Μάη και τον Απρίλη τα χαράματα
μες στην κρυστάλλινη δροσιά του δάσους
βγαίνουν οι κυνηγοί με τα ντουφέκια τους και τα γκλουχάρ δεν τους ακούνε.

Το νου σας σύντροφοι ποιητές, αδέρφια μου,
ας κρατάμε τ' αυτί μας στυλωμένο στο γυαλί της σιωπής —
τα βήματα του εχθρού και του φίλου μας μοιάζουν στο θαμπόφωτο του δάσους.
Πρέπει να διακρίνουμε.

Το νου σας σύντροφοι ποιητές, μη και βουλιάζουμε μέσα στο τραγούδι μας
μη και μας εύρει ανέτοιμους η μεγάλη ώρα
— ένας ποιητής δίνει παρών στο πρώτο κάλεσμα της εποχής του.

Αλλιώς θα μείνουν τα τραγούδια μας πάνω απ' τις σκάλες των αιώνων
ταριχευμένα, ωραία κι ανώφελα πουλιά σαν τα γκλουχάρ εκείνα
τα γαλαζόμαυρα μες στους βασιλικούς διαδρόμους της Μπίστριτζας.

Σαν τα γκλουχάρ εκείνα με τα δυο φτερά τα σταυρωμένα,
σιωπηλά πένθιμα ταριχευμένα — διακόσμηση ξένων παλατιών —
με τα μάτια δυο μάταιες στρογγυλές απορίες κάτω απ' τα κόκκινα φρύδια τους.

Το νου σας σύντροφοι ποιητές, — ένας ποιητής
είναι ένας εργάτης στο πόστο του, ένας στρατιώτης στη βάρδια του,
ένας υπεύθυνος αρχηγός μπροστά στις δημοκρατικές στρατιές των στίχων του.

(Τα επικαιρικά, Βάρνα, 20-6-58)

Αν δε μου 'δινες την ποίηση Κύριε

Αν δε μου 'δινες την ποίηση, Κύριε,
δε θα 'χα τίποτα για να ζήσω
αυτά τα χωράφια δε θα 'ταν δικά μου.
Ενώ τώρα ευτύχησα να 'χω μηλιές,
να πετάζουνε κλώνους οι πέτρες μου,
να γιομίζουνε οι φούχτες μου ήλιο,
η έρημός μου λαό,
τα περιβόλια μου αηδόνια.

Λοιπόν πώς σου φαίνονται; Είδες
τα στάχνα μου, Κύριε; Είδες τ' αμπέλια μου;
είδες τι όμορφα που πέφτει το φως
στις γαλήνιες κοιλάδες μου;
Κι έχω ακόμη καιρό!
Δεν ξεχέρσωσα όλο το χώρο μου, Κύριε.
Μ' ανασκάφτει ο πόνος μου κι ο κλήρος μου μεγαλώνει.
Ασωτεύω το γέλιο μου σαν ψωμί που μοιράζεται

Ωστόσο

Δεν ξοδεύω τον ήλιο σου άδικα.
Δεν πετώ ούτε ψίχουλο απ' ό,τι μου δίνεις
γιατί σκέφτομαι την ερμιά και τις κατεβασιές του χειμώνα.
Γιατί θα 'ρθει το βράδυ μου. Γιατί φτάνει όπου να 'ναι
το βράδυ μου, Κύριε, και πρέπει
να 'χω κάμει πριν φύγω την καλύβα μου εκκλησιά
για τους τσοπάνηδες της αγάπης.

(Ο χρόνος και το ποτάμι, 1957)

Ο κάκτος

Με χρώμα γέρικου παχύδερμου απ' τη σκόνη
Μέρος κι εκείνος ενός σκουπιδαριού,
Ο κάκτος που θεωρείτο νεκρός
Άνθισε μετά από εννέα χρόνια.

Πράγματι, το τρομερό φύλλο με τις βελόνες
(Ένα ανάμεσα σε δώδεκα
Καθώς αποτελούσε τμήμα
Ενός πανίσχυρου συστήματος)

Πέταξε από την κόψη του μοναδικό
Το θαυμάσιο άνθος που,
Έξω από το σύστημα σχεδόν,
Θαρρείς ανήκε σε δικό του σύστημα

Έτσι καθώς ακροβατούσε στο κενό
Στην παρυφή του φύλλου,
Σε δηλωμένη και χρωματική και ποιοτική
Προς τον κάκτο αντίθεση.

Η εν λόγω συστηματική διαφωνία
Δεν είχε άλλο ενδιαφέρον
Παρά μόνο σαν ποίηση
Σαν ακραία δυνατότητα μιας άνοιξης...

(Προβολές στα μάτια, Κρύσταλλο, 1985)

Η αναμμένη λάμπα

Εσείς που υπακούτε σε κυβερνήσεις και Π.Γ.
σαν τους νεοσύλλεκτους στο σιωπητήριο
θ' αναγνωρίσετε μια μέρα πως η ποσότητα της πίκρας
έτσι που νότιζε τούς τοίχους του κελιού
ήταν αναπόφευκτο να φτάσει στην ποιοτική μεταβολή της
και ν' ακουστεί

σαν ουρλιαχτό

σαν εκπυρσοκρότηση.

Εσείς που άλλα λέγατε στους φίλους σας κι άλλα στην
καθοδήγηστη

θ' αναγνωρίσετε μια μέρα πως εγώ
ήμουν μονάχα παραλήπτης
των όσων μου 'στελναν γραμμένα με λεμόνι
οι φυλακισμένοι

και των δυο ημισφαιρίων.

Αν μου πρέπει τιμή
είναι που είχα πάντοτε τη λάμπα αναμμένη μέσα στην
κάμαρά μου
κι έκανα την εμφάνιση των μυστικών τους μηνυμάτων
κρατώντας τις λογοκριμένες τους γραφές πάνω από τη
φλόγα.

(Ευθύτης οδών, 1947-1952)

Ντίνος Χριστιανόπουλος (γεν. 1931)

Εγκαταλείπω την ποίηση

Εγκαταλείπω την ποίηση δε θα πει προδοσία,
δε θα πει ανοίγω ένα παράθυρο για τη συναλλαγή.

Τέλειωσαν πια τα προλούδια, ήρθε η ώρα του κατακλυσμού·
όσοι δεν είναι αρκετά κολασμένοι πρέπει επιτέλους να σωπάσουν,
να δουν με τι καινούριους τρόπους μπορούν να απαυδήσουν στη ζωή.

Εγκαταλείπω την ποίηση δε θα πει προδοσία.
Να μη με κατηγορήσουν για ευκολία, πως δεν έσκαψα βαθιά,
πως δε βύθισα το μαχαίρι στα πιο γυμνά μου κόκαλα·
όμως είμαι άνθρωπος και γω, επιτέλους κουράστηκα, πώς το λένε,
κούραση πιο τρομαχτική από την ποίηση υπάρχει;

Εγκαταλείπω την ποίηση δε θα πει προδοσία·
βρίσκει κανείς τόσους τρόπους να επιμεληθεί την καταστροφή του.

(Ποιήματα, «Διαγώνιος», 1985)

Βύρων Λεοντάρης (γεν. 1932)

[Τις λέξεις κουρταλώ και δε μου ανοίγουν]

Τις λέξεις κουρταλώ και δε μου ανοίγουν
γιατί πια δεν τις κατοικούν τα βάσανά μας.
Τις εγκατέλειψαν σάμπως να επίκειται σεισμός ή έκρηξη.
Ανάσα και χειρονομία καμμιά μέσ' στα αδειανά φωνήεντα
κι ούτε ένα τρίζιμο απ' τα σύμφωνα
και μήτε τρέμισμα κορμιού ή κεριού
και μήτε σάλεμα σκιών στους τοίχους.

Ο κόσμος μετακόμισε στο απάνθρωπο
βολεύτηκε σ' αυτή την προσφυγιά
πήρε μαζί του για εικονίσματα φωτογραφίες δημίων
όργανα βασανιστηρίων για φυλαχτά
μιλάει μόνο με σήματα
μέσ' στην οχλαγωγία της ερημιάς
στις φαντασμαγορίες του τίποτε.

Έτσι κι εμείς αδειάσαμε
και μας ψεκάσαν με αναισθητικό
έτσι που αποξενωθήκαμε απ' τον πόνο
— αυτό θα είναι κι αν είναι αποξένωση... —
κι η ποίηση έγινε κραυγή έξω απ' τον πόνο.
Σμιλεύουμε σμιλεύουμε πληγές
σκαρώνοντας μνημεία και μπιμπελό
Αλλά το τρομερό караδοκεί.

Ό,τι δεν είναι τέχνη μέσ' στην τέχνη
αυτό
το ανθρώπινο
αυτό
κι εμάς κι αυτήν θα μας ξεκάνει.

(Εν γη αλμυρά, 1996)

Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ (γεν. 1939)

Ο τζίτζικας

Μέσα μου χιλιάδες τραγούδια στοιβάζονται καλοκαιρινά. Ανοίγω το στόμα μου και μες στο πάθος μου προσπαθώ να τουςβάλω μια σειρά. Τραγουδώ. Άσχημα. Αλλά χάρη στο τραγούδι μου ξεχωρίζω από τις φλούδες των κλάδων και από τ' άλλα άφωνα ηχεία της φύσης. Η απέριττη περιβολή μου —γκρίζα κι ασβεστένια— μου αποκλείει κάθε παραφορά αισθητισμού κι έτσι αποκομμένος απ' τα φανταχτερά πανηγύρια του χρόνου, τραγουδάω. Άνοιξη, Πάσχα και βιολέτες δε γνωρίζω. Τη μόνη ανάσταση που ξέρω είναι όταν μόλις σηκώνεται κάποιο αεράκι και δροσίζει λίγο τη φοβερή κάψα της ζωής μου. Τότε παύω να ουρλιάζω —ή να τραγουδάω όπως νομίζει ο κόσμος— γιατί το θαύμα μιας δροσιάς μέσα μου βαθιά λέει περισσότερα απ' όλα όσα δημιουργώ για να μην πεθάνω από τη ζέστη.

(Ενάντιος έρωτας, Κέδρος, 1982)

Ars Poetica

Το ποίημα θέλω να είναι νύχτα, περιπλάνηση
σε ξεμοναχιασμένους δρόμους και σε αρτηρίες
όπου η ζωή χορεύει. Θέλω να είναι
αγώνας, όχι μια μουσική που λύνεται
μα πάθος για την μέσα έκφραση μιας ασυναρτησίας
μιας αταξίας που θα γίνει παρανάλωμα
αν δεν τα παίζουμε όλα για όλα.

Όταν οι άλλοι, αδιάφοροι, με σιγουριά
ξοδεύονται άσκοπα ή ετοιμάζονται το βράδυ
να πεθάνουν, όλη τη νύχτα ψάχνω για ψηφίδες
αδιάφορες μες στον μονόλογο τον καθημερινό
κι ας είναι οι πιο φθαρμένες. Να φεγγρίζουν
μες στο πυκνό σκοτάδι τους σαν τ' αχαμνά ζώφια
τυχαίες, σκοτωμένες απ' το νόημα
με αίσθημα ποτισμένες.

(Ο δύσκολος θάνατος, 1978)

Η ποίηση δε μας αλλάζει

Η ποίηση δε μας αλλάζει τη ζωή
το ίδιο σφίξιμο, ο κόμπος της βροχής
η καταχνιά της πόλης σα βραδιάζει.

Δε σταματά τη σήψη που προχώρησε
δε θεραπεύει τα παλιά μας λάθη

Η ποίηση καθυστερεί τη μεταμόρφωση
κάνει πιο δύσκολη την καθημερινή μας πράξη.

(Νοσοκομείο εκστρατείας, 1972)

Ποίηση

Ποίηση

ανάμνηση από φίλντισι
περίπατος τα ξημερώματα
άναμμα τσιγάρου κατά λάθος από φεγγάρι
χαρταετός που ξέφυγε απ' τα χέρια παιδιού
κλάμα παιδιού στη μέση πανηγυριού
φιλία ανάμεσα σε δυο προδοσίες
κλωνάρι που ταξιδεύει
δασκάλα μόνη μελαγχολική στο διάλειμμα
ένα βιολί που παίζει μοναχό του
αριθμός 7
της καρδιάς τα μέσα φυλλώματα
χαλκός χαλκωματένια χαλκωματάς – όλα τα παλιά γυαλίζω
χρυσάφι για όλους ή για κανένα
πόλη που κυριεύτηκε άδεια μετά μακρά πολιορκία
παλιές φωτογραφίες και μακρυμπάνι της μνήμης
πεταλούδα που γλιτώνει απ' τη φωτιά
φωτιά που γλιτώνει απ' τα νερά
χαρά που γλιτώνει απ' τα γεράματα
βιολέτες σ' άσπρο λαιμό
άσπρο άλογο που τρέχει σε μαύρο ουρανό
μαύρος ήλιος καλοκαιρινός
άσπρος ήλιος χειμωνιάτικος
λεμόνι κάρβουνο γλυκό του κουταλιού
νύχτα στρωμένη τσιγάρα
λέξεις.

(Ποίηση '76, 1976)

[«Κούφον γαρ χρήμα»]

Β'

Είναι κάτι πρεσβυωπικά γερόντια οι ποιητές
μονάχα μακριά μπορούν να δουν
Μακριά στο παρελθόν μακριά στο μέλλον
τα πράγματα τα κοντινά δεν τα διακρίνουν
παραπατούν σκοντάφτουνε τρικλίζουν
τα χέρια απλώνουνε ψαχουλευτα πασχίζουν
σαν την τυφλόμυγα πού βρίσκονται να βρουν

Το σήμερα μαντίλι γύρω από τα μάτια τους δεμένο.

Δ'

Η ποίηση πρέπει να 'ναι
Ένα ζαχαρωμένο βότσαλο
Πάνω που θα 'χεις γλυκαθεί
Να σπας τα δόντια σου.

(Τύποι ήλων, 1978)

Γιάννης Κοντός (γεν. 1943)

Το φαρμακείο

Είμαι ευτυχισμένος όταν ακούω μουσική και κατοικώ στο παλιό φαρμακείο, με τις πορσελάνες, τα φάρμακα, το λίγο φως. Κάθομαι και ζυγίζω ποσότητες φαρμάκων και λέξεων – εκτελώ πολλές φορές ανύπαρκτες συνταγές – όμως δουλεύω με συνέπεια και υπομονή υποδειγματική. Ακίνητος κοιτάζω πίσω από το θαμπό τζάμι τους περαστικούς. Περιμένω να ανοίξει η πόρτα, να ακουστεί το κουδουνάκι, να σηκώσω με κόπο το ημίπληκτο πόδι μου, να το σύρω μέχρι την είσοδο και να χαμογελάσω στον πελάτη. Όπως ανοίγει η πόρτα μπαίνουν μέσα άλλες εποχές –προηγούμενες και επόμενες– και χάνω για λίγο την ισορροπία μου. Τη βρίσκω αμέσως. Αρχίζω να παιδεύω πάλι τη

ζυγαριά και το σώμα μου. Χρόνια διανυκτερεύω. Έχω να κοιμηθώ χιλιάδες ώρες. Πίνω όλα τα φάρμακα (ποιήματα) που φτιάχνω και δε λέω να πεθάνω. Μάλλον δυναμώνω. Φοράω το μαύρο παλτό, το μαύρο κεφάλι. Έξω χιονίζει, δεν ακούει κανείς.

(Ανωνύμου Μοναχού, Κέδρος 1985)

Μιχάλης Γκανάς (γεν. 1944)

[Το ποίημα έρχεται από μακριά...]

Το ποίημα έρχεται από μακριά
δεν ξέρεις αν χορεύει ή παραπατάει.

Μοιάζει ανάρρωση γλυκειά
με απουσίες δικαιολογημένες
μέρα που λείπουν όλοι από το σπίτι
κι οι θόρυβοι ακούγονται αχνά
μέσα και έξω από το σώμα.
Ο ήλιος συνομήλικος και σκασιάρχης
καπνίζει σιωπή
και φυσάει γύρη στο δωμάτιο.

Σιγά σιγά το ποίημα μεγαλώνει
με πόνους με χαρές και λύπες
και ξανά χαρές ώσπου κάποτε
βλέπει τις πρώτες άσπρες λέξεις
και τυφλώνεται.

Με τέσσερις αισθήσεις γυρίζει ή με έξι
ραδοσκοπώντας φλέβες τ' ουρανού
ώσπου σκοντάφτει στον προτελευταίο στίχο.

Αυτός ο στίχος είναι αχθοφόρος
που σηκώνει στις πλάτες του το ποίημα
και σταθερός βατήρας για τον τελευταίο στίχο
που παίρνει φόρα και πηδάει στο κενό.

Ο τελευταίος στίχος δεν μένει πάντα τελευταίος.
Κάποτε γίνεται ο πρώτος στίχος ενός ποιήματος
που γράφει κάποιος αναγνώστης.

Γιάννης Πατίλης (γεν. 1947)

[Υπάρχω για να ληστεύω την ανυπαρξία]

Υπάρχω για να ληστεύω την ανυπαρξία.
Από κει κουβαλάω με κόπο
Υπέροχα ποιήματα.
Είναι διάφανα, φωτεινά κι ανέκφραστα.
Αλλά στο δρόμο μού πέφτουνε, σπάνε.
Τα μπαλώνω, τα κολλάω με λέξεις.
Με λέξεις που οι άνθρωποι λένε.
Μ' αυτά που ξέρω, που βλέπω κι ακούω.
Και τα χαλάω μ' αυτό που υπάρχει.

(Ζεστό μεσημέρι, Αθήνα 1984)

Γιώργος Μαρκόπουλος (γεν. 1951)

Τα ποιήματα, ένα ποτάμι, ο ποιητής

Τα ποιήματα είναι τόσο δύσκολα, το ξέρετε.
Και αν σηκώσεις τις λέξεις, είναι τόσο θλιμμένα
σαν δάχτυλα που πόνεσες μια νύχτα με αγωνίες.

Ένα ποτάμι είναι ένας ξένος που κρύβεται, το ξέρετε.
Την ημέρα πηγαίνει στη θάλασσα.
Το απόγευμα λουφάζει ακίνητο
σαν αγρίμι που πέρασαν δίπλα του κυνηγοί.

Ο ποιητής, ένας δήθεν αδιάφορος
που κρύβει τα χέρια του στις τσέπες.

(Οι πυροτεχνουργοί, 1979)